

Samenvatting berekeningen gevolgen grondgebondenheid op 25 bedrijven

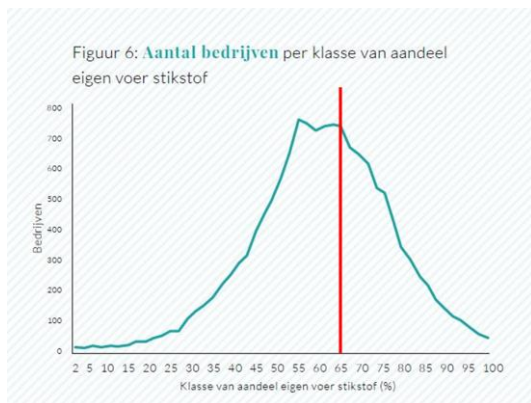
Aanleiding

Op 12 april 2018 heeft de Commissie Grondgebondenheid in opdracht van de LTO Vakgroep Melkveehouderij en de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) een rapport uitgebracht over de invulling van grondgebondenheid voor de melkveehouderij en daarbij een stip op de horizon richting 2025 geplaatst. De opdrachtgevers hebben aangegeven dat het rapport voor hen als een bindend advies geldt en geven aan dat zij verantwoordelijk zijn voor de implementatie van dit advies.

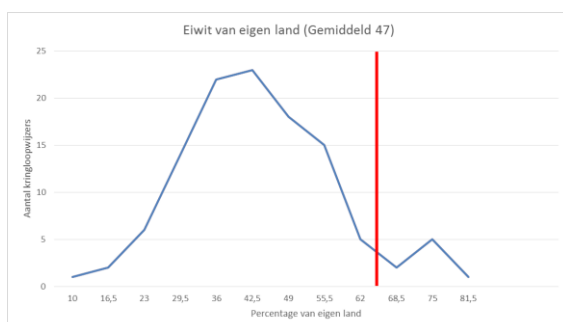
Intensieve melkveehouders zijn zeer kritisch over de inhoud van het rapport. Een aantal melkveehouders uit Noord-Brabant, waarvan de meesten een intensieve bedrijfsvoering hebben, hebben zich als groep verenigd. In dit rapport worden zij aangeduid als 'rekengroep'. Met enkele vertegenwoordigers van deze rekengroep zijn meerdere gesprekken gevoerd, in dit rapport worden zij aangeduid als 'regiegroep'. De groep acht het onmogelijk om de doelen te behalen die in het rapport worden gesteld ten aanzien van grondgebondenheid, zowel op het gebied van betaalbaarheid als ook haalbaarheid. Zij wijzen op andere prestaties die zij met hun bedrijfsvoering bereiken op het gebied van ondermeer de reductie van het broeikasgaseffect en willen niet enkel en alleen op grondgebondenheid worden afgerekend. De groep intensieve melkveehouders heeft de ZLTO gevraagd de gevolgen van het rapport van de Commissie Grondgebondenheid voor hun bedrijven in beeld te brengen.

Als eerste reactie op het rapport Grondgebondenheid heeft het bestuur van de ZLTO aangegeven het eens te zijn met de ontwikkelingsrichting naar verdere verduurzaming van de melkveehouderij die in het rapport wordt aangeduid en uitdagingen én mogelijkheden ziet om sectoren met elkaar te verbinden om de landbouw in de volle breedte duurzamer te maken. ZLTO vindt dat de haalbaarheid en betaalbaarheid van de implementatie van de adviezen van het rapport Grondgebondenheid grote aandacht verdienen en dat ook melkveebedrijven die hun bedrijfsvoering verduurzamen zonder de doelstellingen uit het rapport perspectief moeten hebben.

In het rapport Grondgebondenheid wordt het volgende beeld geschetst over de positie van de melkveehouderij in Nederland op het gebied van EEL.

De positie van ZLTO leden die deelnemen aan Opticow begeleiding levert het volgende beeld op:

Daaruit wordt duidelijk dat de Opticow deelnemers voor een veel grotere uitdaging staan om de doelstelling 65% EEL te bereiken dan het gemiddelde melkveebedrijf in Nederland. De Opticow deelnemers hebben veelal een wat intensievere bedrijfsvoering en zijn vooral in Midden- en Oost-Brabant gesitueerd. De ZLTO heeft de vraag van de groep intensieve melkveehouders opgepakt en een doorrekening gemaakt van de financiële gevolgen voor deze bedrijven om invulling te geven aan de doelstellingen van het rapport Grondgebondenheid. Overigens zaten bij deze groep ook enkele veehouders bij met een minder intensieve bedrijfsvoering: een veebezetting van 2 gve/ha of lager.

Aanpak

Begonnen is om van de groep betrokken melkveehouders een doorrekening te maken. Dit waren 11 bedrijven. Daarna is het aantal bedrijven uitgebreid naar 25 stuks om een beter beeld te verkrijgen. Deze 14 bedrijven zijn willekeurig gevraagd hun medewerking te verlenen aan de berekeningen.

De vakgroep melkveehouderij van LTO Nederland heeft een projectleider EEL (eiwit van eigen land) aangesteld met als doel om middels een betere en gerichte informatievoorziening melkveehouders te stimuleren om meer eiwit op eigen land te produceren voor het rantsoen van hun melkvee. Dit is een van de werkstromen die in het rapport Grondgebondenheid worden genoemd waaraan gewerkt moet worden om de doelstellingen uit het rapport te gaan behalen.

Het project EEL heeft een rekenmodel gemaakt dat inzicht geeft in de huidige situatie op een bedrijf voor het onderdeel EEL. Aan het rekenmodel is een maatregelen database gekoppeld die kan worden gebruikt als inspiratiebron om meer EEL in het rantsoen van het melkvee op te nemen. Gekozen maatregelen kunnen vervolgens worden doorgerekend waarbij zowel de technische resultaten (% EEL) alsook de economische resultaten (invloed op saldo) in beeld worden gebracht.

Voorbeelden van maatregelen zijn onder andere:

- Verhouding gras/mais
- Efficiëntere benutting (155-160 RE/kVEM)
- Verhouding ruwvoer / krachtvoer
- Andere teelten (o.a. krachtvoer vervangers)
- Verbeteren teelten (verhogen kg ds/ha, RE/kg ds, VEM/kg ds)
- Verschuiving hectares akkerbouw tak naar melkvee tak
- Meer grond

Voor elk bezocht bedrijf zijn drie situaties in beeld gebracht:

- **Uitgangssituatie**
- **Scenario (A):** behalen 65% EEL
Doelstelling voorop: wat moet er gebeuren om deze doelstelling te behalen bij een gelijke veestapel. Daarmee wordt de betaalbaarheid van de doelstelling berekend, of de maatregelen in de praktijk kunnen worden uitgevoerd (haalbaarheid) wordt buiten beschouwing gelaten.
- **Scenario (B):** realistisch
Haalbaarheid voorop: de ondernemer geeft aan welke maatregelen hij op dit moment zou kunnen gaan toepassen, los van de betaalbaarheid daarvan. Die wordt vervolgens berekend.

Er zijn nu 25 bedrijven op deze manier doorgerekend. 11 bedrijven die bij elkaar zijn gekomen omdat zij de opgelegde taakstelling als onhaalbaar beschouwen. 14 bedrijven die door ZLTO zijn benaderd, zoveel als mogelijk op aselechte basis. Met dit aantal bedrijven wordt een beeld van betaalbaarheid en haalbaarheid op deze bedrijven verkregen.

Berekeningen EEL

Voor de berekeningen van de individuele bedrijven zijn de volgende gegevens gebruikt: veestapel, melkproductie, rantsoen en ruwvoerteelt. Om het saldo te berekenen wordt de melkopbrengst, de krachtvoerkosten, forfaitaire mestafzetkosten, pachtprizen, teelkosten, ruwvoerverkoop en/of -aankoop gebruikt.

Het percentage eiwit van eigen land wordt als volgt berekend:

Eiwit van eigen land gevoerd (%) = $\frac{\text{geteeld op grond in gebruik (Gecombineerde Opgave)} + \text{eiwit via buurtcontract}^* - \text{overschot}^{**} + \text{tekort}^{***}}{\text{RE totaal gevoerd veestapel}}$

*buurtcontracten hebben op dit moment geen wettelijke basis en kunnen (nog) niet worden geregistreerd, de grond die via buurtcontracten tot het bedrijf kan worden gerekend wordt in de berekeningen wel meegenomen.

**Er wordt gerekend met een overschot wanneer de ruwvoer behoefte (kg ds) van de veestapel kleiner is dan de hoeveelheid kg ds die op grond in gebruik geteeld + aangekocht (buurtcontract) wordt. Hierbij wordt dus het ruwvoer verkocht (en dus ook RE) dat niet benut wordt, rekening houdend met de maximale ds opname van de veestapel.

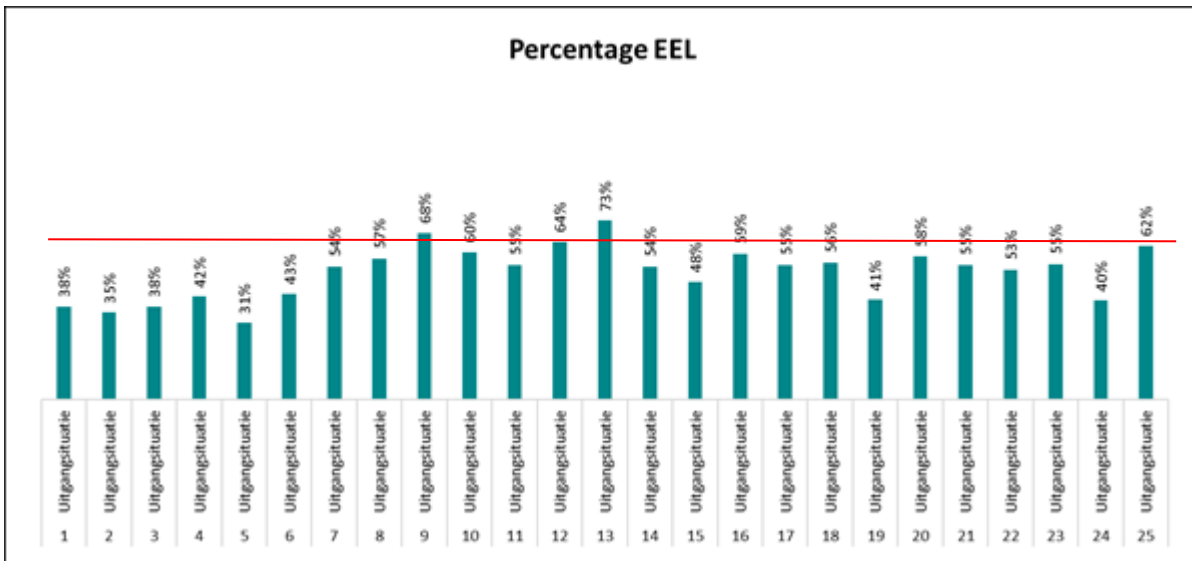
*** Er wordt gerekend met een tekort wanneer de ruwvoer behoefte (kg ds) van de veestapel groter is dan de hoeveelheid kg ds die op grond in gebruik geteeld + aangekocht (buurtcontract) wordt is. Ook hierbij wordt rekening gehouden met de maximale ds opname van de veestapel.

Resultaten

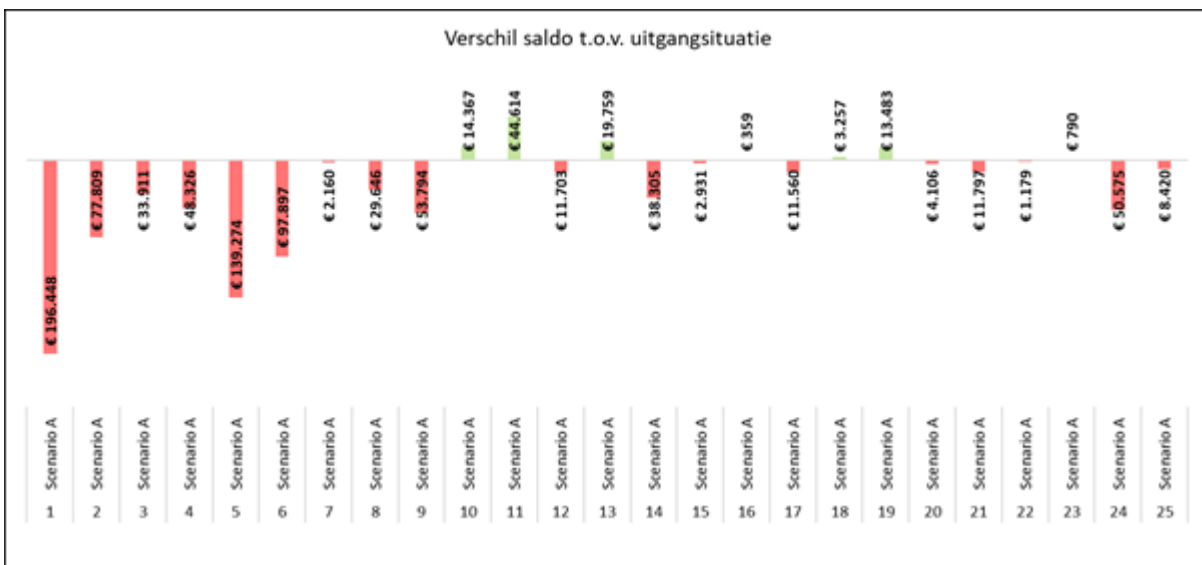
In bijlage 1 zijn de resultaten van de berekeningen voor de individuele bedrijven weergegeven. Van elk bedrijf is voor de drie scenario's (uitgangssituatie, 65% EEL en realistisch) in een tabel per scenario het volgende weergegeven:

- veestapel en melkproductie
- rantsoen
- grondpositie en bouwplan
- toepassing buurtcontracten
- aan- en/of verkoop voer en bijbehorende prijzen
- resultaat in % EEL
- economische resultaten:
 - melkopbrengst
 - voerkosten
 - teelkosten
 - mestafzetkosten
 - pachtlasten
 - saldo

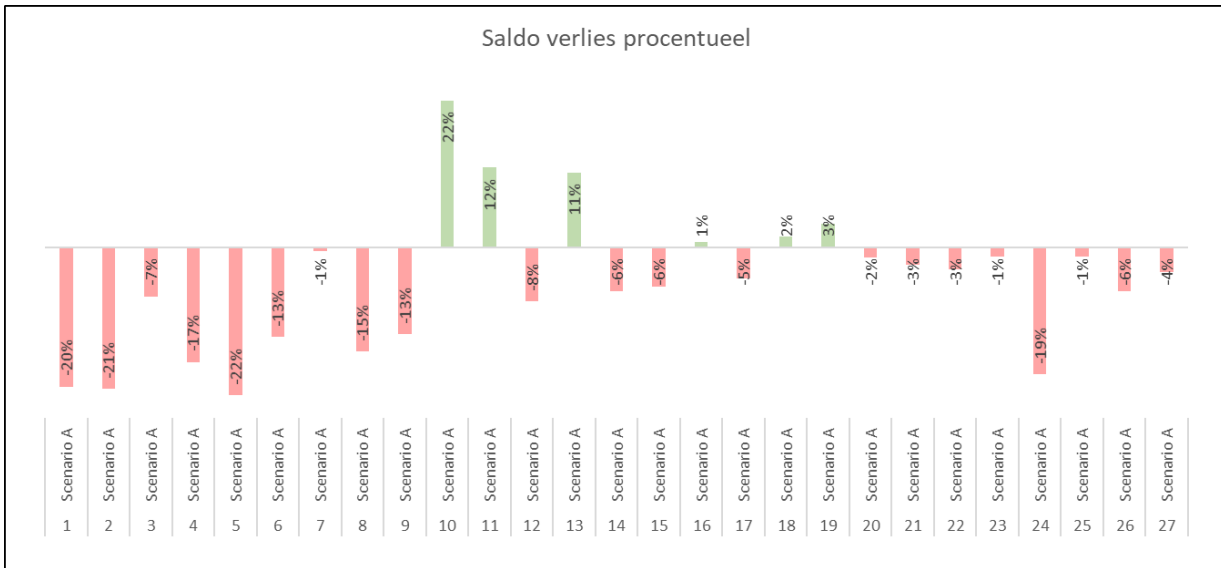
Onderstaand overzicht betreft het gerealiseerde % EEL in de uitgangssituatie per bedrijf:

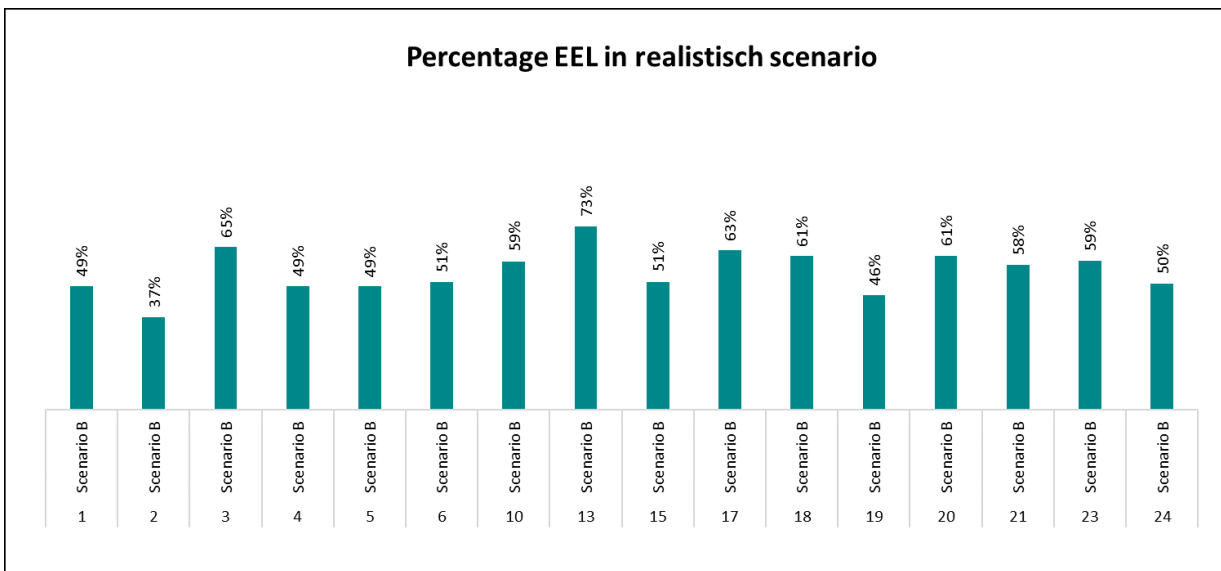
Onderstaand overzicht betreft het verschil in saldo tussen realisatie van 65% EEL ten opzichte van hun uitgangssituatie:

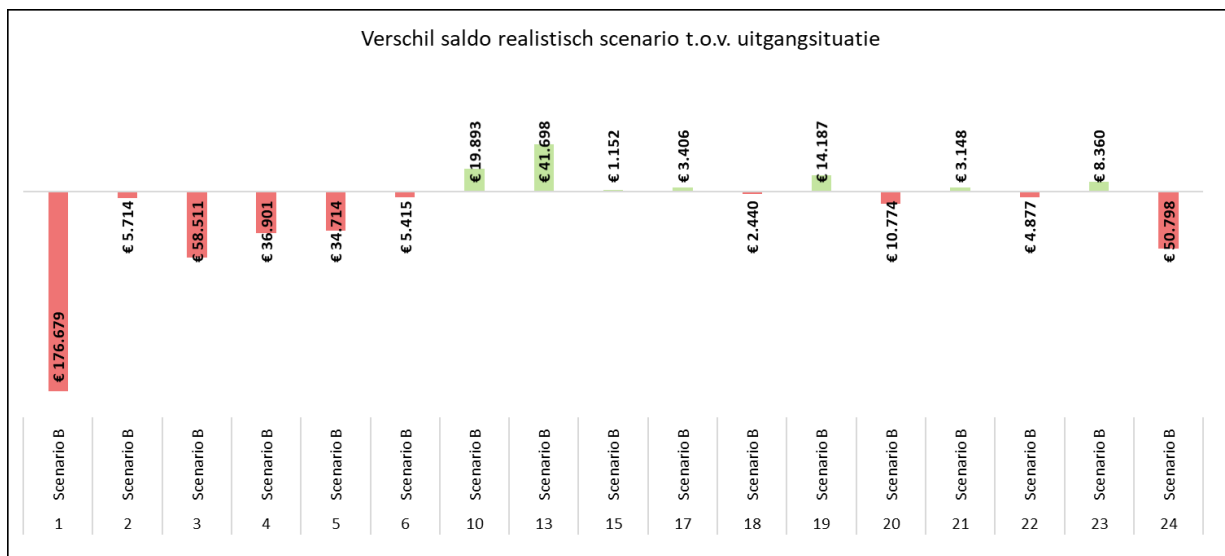
Grotere melkveebedrijven met een grotere omzet en saldo kunnen absoluut een forse verandering van het saldo laten zien. Voor kleinere bedrijven kan een kleine wijziging van het absolute saldo ook grote gevolgen hebben. Om die reden wordt in de volgende grafiek de relatieve verandering van het saldo in beeld gebracht.

Onderstaand overzicht betreft het gerealiseerde % EEL in het door de ondernemer aangegeven realistisch scenario voor zijn situatie. Dit realistisch scenario is voor 15 bedrijven berekend, voor de andere bedrijven was het realistisch scenario gelijk aan het behalen van de doelstelling van 65% EEL.

Onderstaand overzicht betreft het verschil in saldo tussen het realistisch scenario EEL ten opzichte van hun uitgangssituatie:

Bevindingen berekeningen

Uit de resultaten van de berekeningen en de gevoerde gesprekken met de ondernemers op de individuele bedrijven blijkt dat

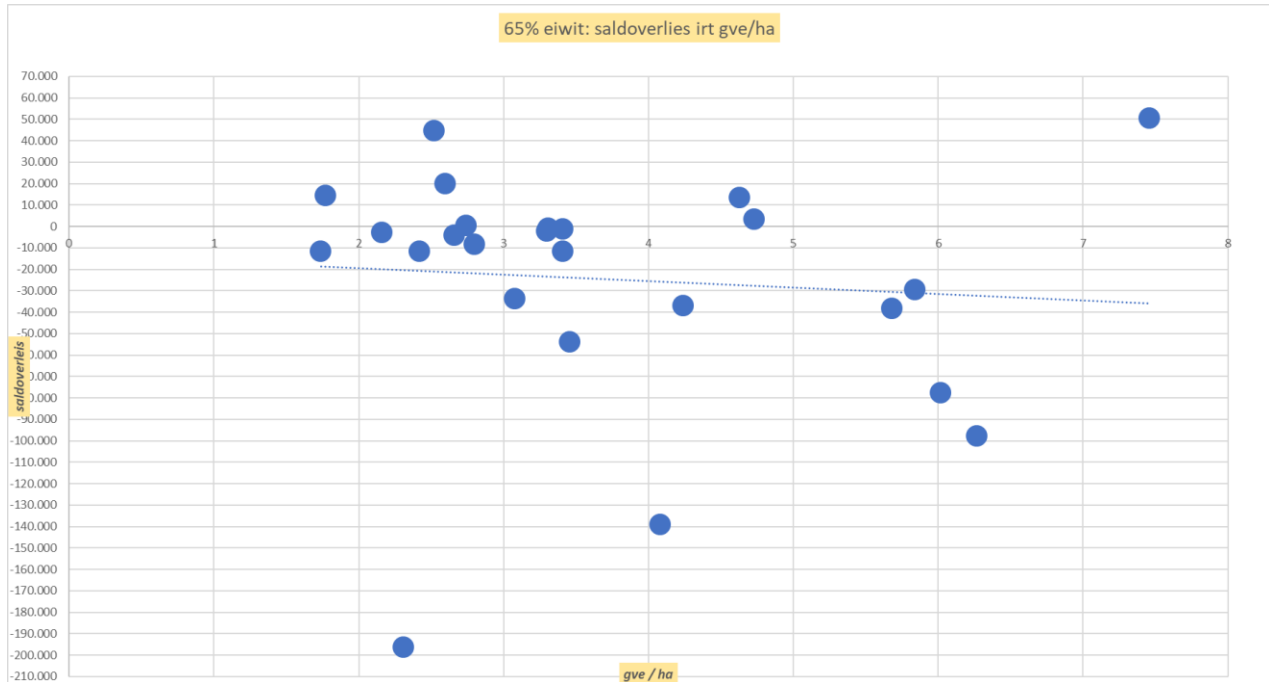
- bedrijven met een hoog aandeel krachtvoer in het rantsoen hun bedrijfsvoering ingrijpend zullen moeten veranderen. Grofweg kunnen zij kiezen tussen minder krachtvoer en meer ruwvoer met als gevolg een lagere melkproductie of krachtvoer vervangers op eigen grond telen waardoor (nog) meer grond nodig is.
- de teelt van meer eiwit van eigen land noodzaakt intensievere bedrijven tot het gebruik van meer grond met als gevolg hogere teelkosten, hogere pachtlasten en mogelijke kosten voor buurcontracten, dar tegenover staan lagere krachtvoer- en ruwvoerkosten en mestafzetkosten.
- Intensieve melkveebedrijven met een grote veestapel hebben een hoeveelheid grond in hun omgeving nodig die, gelet op de concurrentie met andere grondgebruikers (aardappelteilers, boomkwekers, vollegrondstuinbouw enz.), onmogelijk door hen in gebruik kan worden genomen en naar alle waarschijnlijkheid dan zal leiden tot een verdere stijging van de pacht prijs per ha dan nu is gehanteerd (actuele prijs in de regio)

Uit de resultaten van de berekeningen blijkt dat

- De helft van de 25 bedrijven en verlies aan saldo van meer dan € 10.000 realiseren als zij aan de doelstelling 65% EEL moeten gaan voldoen.
- Het scenario dat de ondernemers als uitvoerbaar voor hun situatie beschouwen ook een fors verlies aan saldo oplevert.
- Deze bedrijven ingrijpende veranderingen moeten doorvoeren die fors geld kosten.

Saldo verlies in relatie tot intensiteit van de bedrijfsvoering

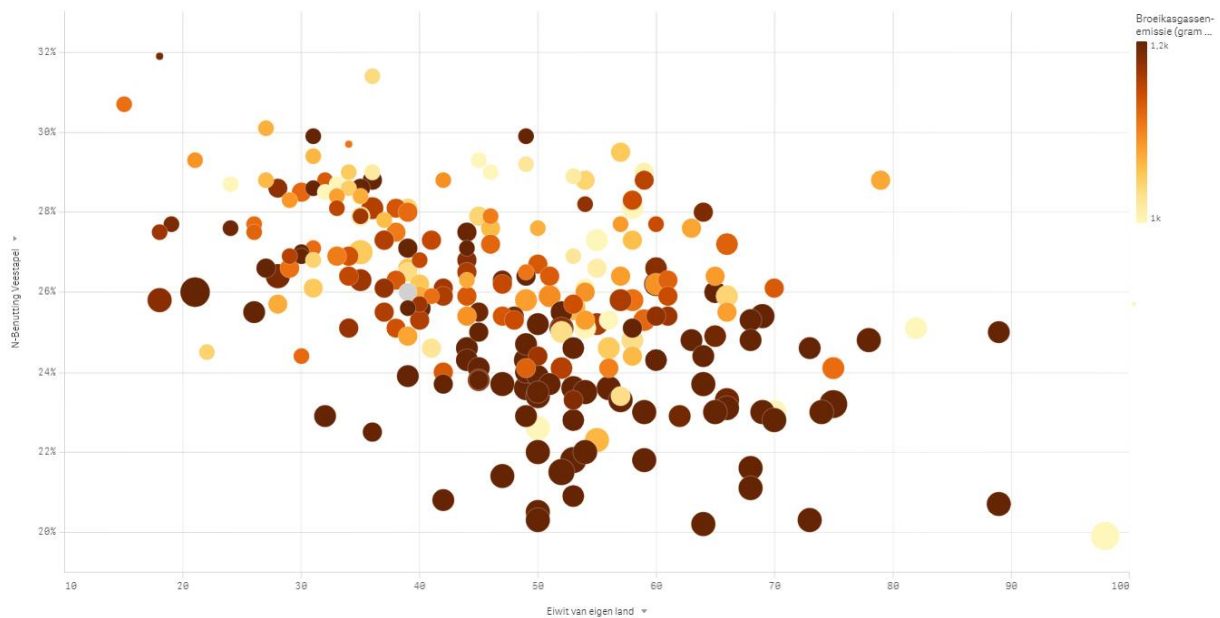
Onderstaande grafiek geeft een tendens weer tussen het verschil in saldo bij het behalen van de doelstelling 65% EEL en de intensiteit van de betrokken bedrijven uitgedrukt in gve/ha.

Uit dit beeld blijkt grofweg dat een melkveebedrijf met 3 gve / ha bij het moeten behalen van 65% EEL ca. € 20.000 saldoverlies zal genereren. Bij 5 gve / ha is dat € 30.000 en bij 7 gve / ha is dat € 40.000. Individueel kan dit saldoverschil veel kleiner, soms positief of fors negatiever zijn.

EEL in relatie tot stikstofbenutting veestapel, CO2 uitstoot en NH3 emissie

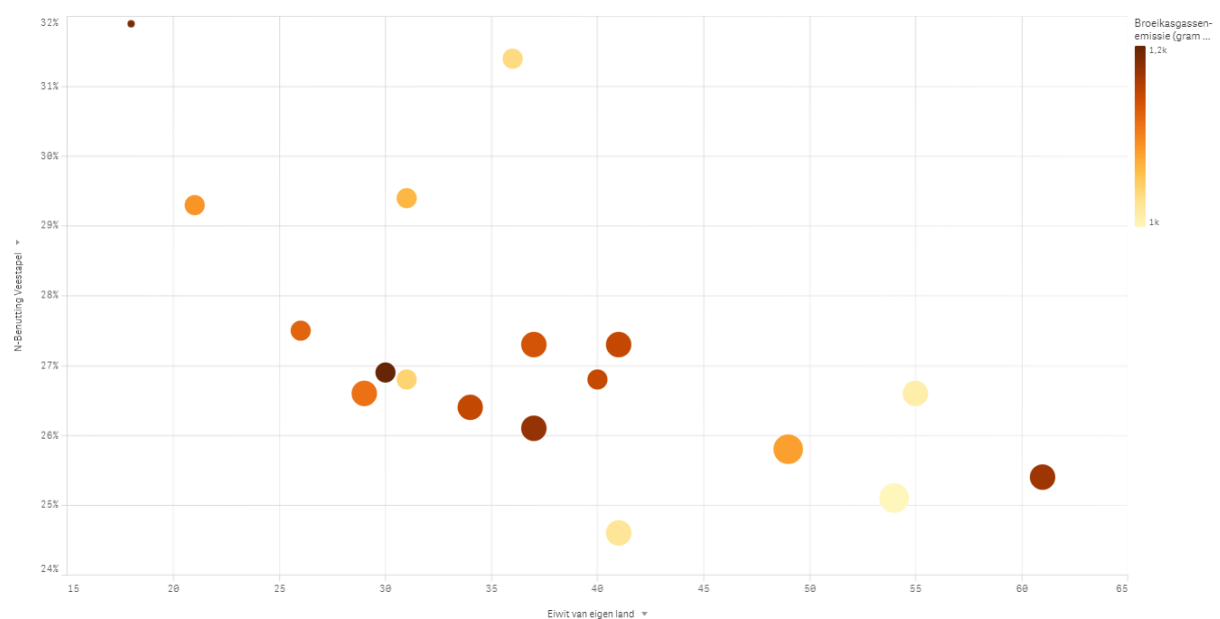
In onderstaande grafiek wordt de tendens tussen het % eiwit van eigen land (horizontale as), de stikstofbenutting door de veestapel (verticale as) én de CO2-uitstoot per kg meetmelk en de NH3-emissie per ton melk in beeld gebracht. Het betreft data uit de kringloopwijzer 2018 van 245 melkveebedrijven. Deze melkveebedrijven nemen deel aan de Opticowbegeleiding van ZLTO of aan de masterclass eiwit van eigen land.

Legenda:

- X-as Eiwit van eigen land (%)
- Y-as N-Benutting Veestapel (%)
- Kleur bollen Gram CO2-Eq. Per kg meetmelk
- Grootte bollen Ammoniakemissie per ton melk

Van 18 van de 25 bedrijven uit de rekgroep is deze tendens in beeld gebracht in de navolgende grafiek.

Bevindingen EEL in relatie tot stikstofbenutting veestapel, CO2 uitstoot en NH3 emissie

- Naar mate de hoeveelheid eiwit van eigen land in het rantsoen van melkkoeien stijgt, daalt de stikstofbenutting van de veestapel.
- Bij een dalende stikstofbenutting neemt de uitstoot van CO2 en NH3 per kg melk door de veestapel toe. Hieruit volgt dat bedrijven met een intensievere bedrijfsvoering een betere footprint realiseren.

Samenvatting bevindingen

- Uit de berekeningen voor de 25 melkveebedrijven blijkt dat de bedrijven met een intensieve bedrijfsvoering een groot saldoverlies zullen realiseren om de doelstelling 65% eiwit van eigen land in het rantsoen te kunnen bereiken.

Met dit vooruitzicht zullen ondernemers niet gemotiveerd zijn stappen te zetten naar het realiseren van meer eiwit van eigen land in het rantsoen van hun veestapel.

- Er is een tendens dat de CO2 uitstoot en NH3 emissie van bedrijven toeneemt naarmate er meer eiwit van eigen land in het rantsoen zit. Dit beeld is er ook voor 245 bedrijven waarvan de kringloopwijzers van 2018 op dit punt zijn geanalyseerd.

Het streven naar het vergroten van het % eiwit van eigen land in het rantsoen leidt ertoe dat de CO2 uitstoot en NH3 emissie per kg melk toeneemt.

Aanbeveling

Eenzijdig streven naar meer eiwit van eigen land in het rantsoen voor melkvee kan voor individuele bedrijven leiden tot onoverkomelijke problemen op het gebied van betaalbaarheid en haalbaarheid. Daarom acht ZLTO het belangrijk dat er beleid wordt gevoerd gericht op verduurzaming van de melkveesector waarin verschillende bedrijfsvoeringen succesvol kunnen zijn.

Voorkomen moet worden dat het sturen op meer eiwit van eigen land ongewenste effecten op het klimaat gaat opleveren. Daarom verdient het aanbeveling om het effect van het realiseren van meer eiwit van eigen land in breder perspectief te plaatsen en de gevolgen voor ondermeer de CO2 footprint en ammoniakemissie hierin te betrekken.